

зневажати будь-яку державу, як обманювати її, як робити свій приватний бізнес, будучи при цьому абсолютно байдужими до минулого, сьогодення та майбуття будь якої даної країни і її народу. Проте ліберальні навчальні курси абсолютно нездатні навчити нашу молодь того, як відновлювати і розвивати наше національне господарство, поєднуючи свої приватні інтереси з громадськими, з інтересами всього нашої багатонаціональної держави. Саме тому питання про те, яку економічну теорію викладати в наших вузах, не є пустим. Нашій країні потрібні нові навчальні курси по економіці, адекватної всій нашій історії, нашим традиціям, нашим цивілізаційним і геополітичним особливостям. Ці курси в принципі повинні бути антиліберальні, тобто повинні заперечувати лібералізм як систему принципів, що лежать в основі сучасної світової війни, що ведеться проти націй, проти національних держав і їхніх суверенітетів.

Використані джерела інформації:

1. Давидов Ю.Н. Макс Вебер і сучасна теоретична соціології. - 276 с.
2. Актуальні проблеми веберовського соціологічного вчення. - М.: МАРТІС, 1998. -311 с.
3. Франкл В. Людина в пошуках сенсу. - М.: Прогрес, 1990. 277 с.
4. Ріх Артур. Господарська етика. - М.: Посів, 1996. - 289 с.
5. Афанасенко И.Д. Економіка і духовна програма Росії. - М., 2001. - 245 с.
6. Фукуяма Ф. Великий розрив. - М., 2003. - 432 с.
7. Паньков В.С. Економічні теорії сучасного соціал-реформізму. - М.: думка, 1980. - 313 с.
8. Фромм Е. Мати чи бути? - М.: 1990. 309 с.

Рецензент: Жовнірчик Я.Ф., д.держ.упр.

УДК 351:630(477)

Дробко Е. В.,

к. держ. упр., доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування Національного університету водного господарства та природокористування;

Левківський В. М.,

державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища Державної екологічної інспекції у Рівненській області, магістр державної служби

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЛІСОВИХ ВІДНОСИН: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено теоретичні аспекти державного управління у сфері лісових відносин та запропоновано визначення таких теоретичних понять «державна політика у сфері лісових відносин» та «державне управління у сфері лісових відносин».

В статье раскрыты теоретические аспекты государственного управления в сфере лесных отношений и предложено определения формулировки таких теоретических

понятій як «государственная политика в сфере лесных отношений» и «государственное управление в сфере лесных отношений».

The theoretical aspects of the state administration are exposed in the field of forest relations, and formulations of such theoretical concepts as "public policy in the field of forest relations" and "state administration in the field of forest relations" are offered in the article.

Постановка проблеми. Новітня історія формування та розвитку української державності переконливо свідчить, що сучасний етап державного будівництва в Україні характеризується постійним пошуком оптимальної моделі державного управління. Ця модель повинна забезпечити як саму динаміку процесів державного управління, так і забезпечити ефективність, прозорість та зручність у користуванні нею. Пошук такої моделі вимагає внесення численних змін до чинних організаційних структур державного управління, створення нових та реорганізацію існуючих органів виконавчої влади, внесення відповідних змін до чинних нормативно-правових актів, розробки нових теоретичних положень у відповідній сфері державного управління. Зазначені процеси мають місце також і у сфері державного управління лісовим господарством України. Зокрема, в основному кодифікованому акті – Лісовому кодексі України, який регулює суспільні відносини у сфері володіння, користування та розпоряджання лісами і які спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та стале використання лісових ресурсів, на наш погляд, відсутня низка теоретичних понять та їхнє тлумачення, а саме, відсутнє визначення понять «державне управління у сфері лісових відносин» та «державна політика у сфері лісових відносин», про які побіжно згадується в самому тексті нормативно-правового акту.

Аналіз наукових доробок. Розробленням теоретичних, практичних та методологічних основ правового регулювання відносин у сфері лісового господарства займалися В. Костицький, І. Солошин, О. Фурдичко, С. Шершун, В. Шмандій та ін. Проблемні питання, пов'язані з удосконаленням системи управління лісами, тривалий період піднімаються у працях А. Бобка, О. Голуба, Я. Ковалю, Є. Мішеніна, І. Синякевича, З. Толчанової, М. Хвесика, Б. Колісника та інших.

Що стосується державного управління у сфері раціонального використання лісових ресурсів, то серед низки таких праць хотілося б виділити роботи С. Брилінського, О. Лазора [2]. Потрібно зазначити, що в цих роботах розглянуто сучасні проблеми державного управління у галузі лісового господарства України та відповідний досвід європейських країн. Зазначено, що недосконалість державного управління в галузі лісового господарства та нормативно-правової бази призводить до погіршення ведення лісового господарства та деградації лісових ландшафтів. Виокремлено актуальні проблеми державного управління лісами. Зауважено, що програма економічних реформ у лісовому господарстві має бути виваженою, добре підготовленою, мати наукове та правове забезпечення, має оперувати досконалою системою інструментів лісової політики.

Мета статті: дослідити теоретичні аспекти державного управління у сфері лісових відносин та запропонувати визначення таких теоретичних понять як «державна політика у сфері лісових відносин» та «державне управління у сфері лісових відносин».

Виклад основного матеріалу. Необхідно зазначити, що *провідна функція державних органів – управлінська*, що є наслідком суб'єкт-об'єктного уявлення державного управління, зокрема, основних та забезпечуючих функцій [7, с. 72]. Останні притаманні всім управлінським процесам у суспільстві. Виділяють численні види управлінських функцій, але в сучасних дослідженнях прийнято за результатами роботи посилатися на шість основних таких функцій: планування (прогнозування), організацію, мотивацію, контроль, комунікацію та прийняття рішення.

Сьогодні в літературі можна знайти різні визначення *державного управління*. Відомим фахівцем у сфері державного управління ще з часів Радянського Союзу вважається Г. Атаманчук. Він визначає *державне управління* як практичний, організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, зберігання або перетворення, що спирається на її владну силу [1].

Західні вчені не змогли дати чіткого визначення поняттю «державне управління», оскільки серед них не було одностайності щодо цього. Серед цих науковців тоді існувало кілька точок зору на це питання. Одні трактували це явище за його суттю та реальним змістом, а інші – за формами, у яких воно існує та функціонує. Так, в західній науковій думці державне управління розглядається як діяльність держави щодо здійснення законодавчої, виконавчої та судової влади. Прикладом такого трактування є визначення, дане американським вченим Ф. Нігроу, який визначив наступні характерні ознаки державного управління:

- 1) це спільні зусилля певної групи в контексті держави;
- 2) охоплює всі три гілки влади – виконавчу, законодавчу й судову, а також їх взаємозв'язок;
- 3) виконує важливу роль у формуванні державної політики і є частиною політичного процесу;
- 4) істотно різниться від приватного управління;
- 5) тісно пов'язане з численними приватними групами й окремими індивідами в забезпеченні громадських послуг» [10, с. 10].

Видатний американський науковець, твори якого активно використовувалися українськими науковцями на етапі становлення науки державного управління, Г. Райт визначив такі сутнісні риси теоретичних засад цього явища:

- 1) теорія державного управління є частиною державного процесу і може бути розглянута з урахуванням деяких теоретичних концепцій у сфері політичної науки;
- 2) сферою теорії державного управління є аналіз організаційного середовища, в якому функціонує державне управління;
- 3) воно є сферою професійної діяльності [10, с. 1].

Український правник В. Авер'янов у своїх роботах дослідив юридичні аспекти діяльності органів влади, в результаті чого впритул наблизився до потреби визначення чіткої дефініції явища державного управління. Він визначає державне управління як діяльність особливого роду, зміст якої полягає у виконанні правових актів шляхом різних форм організуючого впливу на суспільні явища та процеси [4].

Серед фахівців з державного управління запропоновано цілу низку формулювань вищевказаного поняття. На думку О. Оболенського, *державне управління*: – це цілеспрямований організаційний та регулятивний вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку та діяльність особи і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави, відображених у Конституції та законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої, через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією [8, с. 35].

Н. Нижник, С. Мосов пропонують розглядати *державне управління* як діяльність органів і установ усіх гілок державної влади (законодавчої, судової, виконавчої) з вироблення та здійснення регулюючих, організуючих і координуючих впливів на всі сфери суспільства з метою задоволення його потреб, що змінюються [3, с. 13].

На думку В. Малиновського, *державне управління* – це вид діяльності держави, суттю якого є здійснення управлінського організуючого впливу з використанням повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їхніх прав і свобод, надання державних послуг громадянам [6, с. 161].

У законодавстві України не закріплено визначення поняття «державного управління у сфері лісових відносин». Лише в ст. 25 Лісового кодексу України сформульовано основне завдання державного регулювання та управління у сфері лісових відносин та яким шляхом воно здійснюється, а саме: основним завданням державного регулювання та управління у сфері лісових відносин є забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів.

Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин здійснюється шляхом:

- 1) формування та визначення основних напрямів державної політики у сфері лісових відносин;
- 2) визначення законом повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- 3) установа відповідно до закону порядку і правил у сфері

охорони, захисту, використання та відтворення лісів;

4) здійснення державного контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів [5].

Враховуючи вищесказане, нами пропонується наступне визначення: під *державним управлінням у сфері лісових відносин* мається на увазі такий вид діяльності держави, суттю якого є здійснення управлінського організуючого впливу на цю сферу шляхом використання повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного впливу на дану сферу, а також забезпечення реалізації державної політики в цій сфері.

Від дієвості державного управління, в основу якого покладено чіткий розподіл повноважень і відповідальності між органами влади і управління, залежить, насамперед, і результативність державного регулювання.

Саме тому суспільні відносини, які стосуються володіння, користування та розпоряджання лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства, *потребують державного управління*.

Потрібно додати, що, відповідно до ст. 2 Лісового кодексу України, об'єктом лісових відносин є лісовий фонд України та окремі лісові ділянки, а суб'єктами лісових відносин є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні особи та громадяни, які діють відповідно до Конституції та законів України.

Сукупність цілей, завдань і функцій держави, що нею практично реалізуються, засобів і методів, які при цьому використовуються, віддзеркалюють сутність держави. Їхнє формування, правове закріплення здійснюється політичною системою та виражається державною політикою [8, с. 42].

Під політикою (від грец. "політика" – державні або громадські справи) розуміють соціальну діяльність у політичній сфері суспільства, спрямовану головним чином на досягнення, утримання, зміцнення та реалізацію влади [9, с. 208].

Що ж стосується поняття «*державна політика у сфері лісових відносин*», то в чинному законодавстві воно не закріплено. Лише в ч. 3 ст. 25 Лісового кодексу України сказано, що державне регулювання та управління у сфері лісових відносин здійснюється шляхом формування та визначення основних напрямів *державної політики у сфері лісових відносин*. Нижче в цьому нормативно-правовому акті вказується, що Верховна Рада України *визначає засади державної політики у сфері лісових відносин* (ст. 26). Кабінет Міністрів України *забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісових відносин* (ст. 27); спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань лісового господарства: *вносить пропозиції щодо формування і реалізації державної політики у сфері лісових відносин* (ст. 28); центральний орган виконавчої

влади з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері лісових відносин вносить пропозиції щодо формування та реалізації державної політики у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів як складової частини державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища (ст. 29); Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські, районні ради, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, районні державні адміністрації у сфері лісових відносин у межах своїх повноважень на відповідній території *забезпечують реалізацію* державної політики у сфері лісових відносин (ст.ст. 30-32).

Відповідно до ст. 2 Лісового кодексу України, *лісові відносини* – суспільні відносини, що стосуються володіння, користування та розпоряджання лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства.

Враховуючи вищесказане, доцільно запропонувати наступне визначення поняття «*державної політики у сфері лісових відносин*». На нашу думку, *державна політика у сфері лісових відносин* – це комплекс правових, фінансових, адміністративних та організаційних заходів, включаючи процес прийняття рішень, з використанням яких держава цілеспрямовано впливає на регулювання суспільних відносини, які стосуються володіння, користування та розпоряджання лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства.

Висновки. Дослідивши теоретичні аспекти державного управління у сфері лісових відносин, запропоновано визначення таких теоретичних понять як «*державна політика у сфері лісових відносин*» та «*державне управління у сфері лісових відносин*», що дає можливість у подальшому працювати над удосконаленням понятійного апарату та нормативно-правової бази у сфері лісових відносин.

Використані джерела інформації:

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления [Текст] : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с.
2. Брилінський С. Актуальні проблеми державного управління лісовим господарством України / С. Брилінський, О. Лазор // Ефективність державного управління [Текст] : зб. наук. пр. – Вип. 12 / за заг. ред. П. І. Шевчука. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – С. 264–271.
3. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2002. – 352 с.
4. Державне управління: теорія і практика [Текст] / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком–Унтер, 1998, – 432 с.
5. Лісовий кодекс України № 3852-ХІІ від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради України [Текст]. – 1994. – № 17. – Ст. 99.

6. Малиновський В. Я. Державне управління [Текст] : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – К. : Атіка, 2009. – 608 с.
7. Мескон М. Х. Основы менеджмента [Текст] / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. – М. : Дело ЛТД, 1994. – 262 с.
8. Оболенський О. Ю. Державна служба [Текст] : підручник / О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2006. – 472 с.
9. Политологический словарь [Текст] : в 2 ч. Ч. 1. – М. : Луч, 1994. – 224 с.
10. Райт Г. Державне управління [Текст] / Г. Райт ; пер. з англ. – К. : Основи, 1994. – 432 с.

Рецензент: Корецький М.Х., д.держ.упр., професор.

УДК 003+001.8. 30. 354

Ільницька Л.В.,
канд. філос. наук, м. Київ

ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ "АНТИКРИЗОВОГО БУТТЯ" В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті розглядаються перспективи дослідження інформаційно-аналітичного простору соціального управління. Сформульовано принципи авторської концепції щодо теоретичного застосування феномену "антикризового буття".

В статье рассматриваются перспективы исследования информационно-аналитического пространства социального управления. Сформулированы принципы авторской концепции теоретического использования феномена "антикризисного бытия".

The article light up the prospects of the information and analytical activity prospects of the social management's sphere. The theoretical principles of the author's conception of the "anti-crisis being" phenomenon are formulated.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Нагальність запропонованого дослідження визначається характером площини поглиблення вимірів світової кризи. На сьогоднішній день вивчення процесів стогнації поза економіко-політичним полем вимагає звернення до інших теоретичних площин. Тому і наданий контекст співвідношення – це дослідження феномену "антикризового буття", який актуалізується за рахунок механізму поєднання двох науково-теоретичних сфер дослідження: соціального управління, а також інформаційно-аналітичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З приводу запропонованого кола проблем, навіть не співставляючи загально-визначальний зв'язок кожної окремої змістовної одиниці об'єднаної авторської тематичної ланки – контекст феномену "антикризового буття", сутнісна встановленість якого розкривається через еквівалентну суміжність соціального управління, а також інформаційно-аналітичного